

LİTVANYA

Litvanya Cumhuriyeti'nde

Mimarlık Politikası Eğilimlerinin Tanımlanması Hakkında

Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Kararı

2005

Litvanya Hükümeti Mayıs 2005'te kabul ettiği bir karar metninde, mimari gelişmenin yönetimi, planlanması ve uygulanması konusunda tutarlı, rasyonel ve geniş kapsamlı yasal düzenlemeler yapılabilmesi için gerekli koşulları oluşturma hedefini onaylamıştır. Karar metni, Litvanya'nın mimarlık ortamının olumlu ve olumsuz yönlerini değerlendirmekte, bir yol haritası oluşturmak yolunda yapılması gereken temel çalışmaları sıralamaktadır.

Metnin İngilizce orijinaline ulaşmak için:

www.mo.org.tr/UIKDocs/lithounania.pdf

**Litvanya Cumhuriyeti'nde Mimarlık Politikası Eğilimlerinin
Tanımlanması Hakkında
Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti Kararı**

Vilnius, 18 Mayıs 2005, No. 554

Çeviri: Selcen Tuncer

Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti:

1. Litvanya Cumhuriyeti Mimarlık Politikası Eğilimlerinin Tanımlanması hakkındaki ekli belgeyi onaylamak;
2. Kültür Bakanlığı ve Eğitim ve Bilim Bakanlığı ile birlikte Çevre Bakanlığı'nı; Litvanya Cumhuriyeti Mimarlık Politikası Eğilimlerinin Uygulanmasına İlişkin Yol Haritası için bir taslağı hükümet dikkatine 30 Aralık 2006 tarihine kadar hazırlamak ve sunmak üzere görevlendirmek; kararlarını almıştır.

Başbakan Algirdas Brazauskas
Çevre Bakanı Arunas Kundrotas

MİMARLIK POLİTİKASI EĞİLİMLERİNİN TANIMLANMASINA İLİŞKİN BELGE

I. Genel Hükümler

1. Mimarlık, toplumun estetik, sanatsal, sosyal, ekonomik, bilimsel, teknik ve politik ideolojik gelişimini yansıtan, bir bireyin en önemli ve uzun soluklu kültürel etkinliklerinden biridir.
2. İlk devletlerin kuruluşundan beri mimarlık, devletlerin gücünün ve kültürel gelişiminin bir ölçütü olmuştur. Mimarlık ve Kentsel Gelişim her bir kişiyi, her bir vatandaşı etkilediği için, devlet için stratejik bir önemi vardır. Bu alandaki etkinliklerin kalitesi ve gelişimi, insanların refahını, kültürel ve sosyal gelişimini, hepsinden önemlisi sivil öz-bilinçlerini etkilemektedir. Mimarlığın ve kentsel gelişimin kalitesi bir devletin genel kültürünü, ekolojik, sosyal ve ekonomik iklimini belirler.
3. Mimari yaratıcılığa ilişkin değerlendirme, denetim, yönetim ve gelişim kuralları Litvanya Cumhuriyeti'nin birtakım kurallarıyla ayrı ayrı tanımlanmıştır. Bununla birlikte, ne mimarlık ve sahip olduğu mirasla ilgili ne de çağdaş mimari tasarım ile onun uygulanması ve yönetimine ilişkin temeli oluşturan ulusal mimarlık politikası eğilimleri henüz tanımlanmış değildir.
4. Mimarlık Politikası Eğilimlerinin Tanımlanmasına İlişkin Belge (bundan sonra Belge olarak anılacaktır), Litvanya Cumhuriyeti Hükümeti'nin 554 no'lu 11 Eylül 2003 tarihli Kararı (Resmi Gazete, 2003, No: 89-4029) ile yürürlüğe giren Ulusal Sürdürülebilir Gelişim Stratejisi'nin ilkesel olarak ortaya koyduğu hedefler ve vizyonlar doğrultusunda; ayrıca mimarlık ve

mimarlık politikalarıyla ilgili temel konular hakkında dünya halklarının tutumunu belirleyen Mimari Mirasın Korunması için Avrupa Konvansiyonu (Resmi Gazete, 1999, No: 100-2896), Arkeolojik Mirasın Korunması için Avrupa Konvansiyonu (Resmi Gazete, 1999, No: 100-2895) ve Dünya Kültürel ve Doğal Mirasını Koruma Konvansiyonu (Resmi Gazete, 1997, No: 19-411) gibi diğer uluslararası temel belgeler de dikkate alınarak hazırlanmıştır.

5. Belge'nin amacı, mimari gelişmenin yönetimi, planlanması ve uygulanması konusunda tutarlı, rasyonel ve geniş kapsamlı yasal düzenlemeler yapılabilmesi için gerekli koşulları oluşturmaktır.

6. Bu Belge'de yer alan hükümler, Litvanya toplumunun ulusal yararlarını ve Litvanya'daki mimari gelişim için yapılacak etkinliklerin önceliklerini ve uzun vade hedeflerini tanımlamaktadır.

II. Mimarlık ve Kentsel Gelişim Kavramı

7. Mimarlık yapıların, peyzaj alanlarının ve bölgesel planlama objelerinin, işlevsel, mekansal ve görsel olarak algılanabilir bir sanatsal biçimlenme şeklidir. Klasik anlamıyla mimarlık anlayışı işlevsellik, sağlamlık ve güzellik üzerine kuruludur. Mimarlığın bu üç temel kavramı her zaman en önemli değerler olmuşturlar. Toplumsal bilinç ve modern yaklaşım sürekli bu üç kavramın ele alınışını geliştirir.

8. Mimarlık özgün bir sanat ve bir toplumun günlük hayatının arka planıdır. Mimari projelerin uygulanması insanların ve toplulukların günlük ve estetik ihtiyaçlarının karşılanması, modern kültürel, sosyal, ekonomik değerlerinin ve ilişkilerinin oluşturulması ve toplumların tarihi gelişimlerinin ifade edilmesi demektir.

9. Mimarlık yapısal detaylarla başlar -bir eşik, kapı kolu, pencere ya da baca-, bütün yapıyı, yapıların ve çevrelerinin oluşturduğu kompleksi kapsar ve tüm bunları insanların ihtiyaçları için uyarlar. Mimarlık sokak, kasaba, kent ve tüm peyzajı kapsar. Doğası itibarıyla mimarlık, basit ya da lüks, büyük ölçekli ya da küçük biçimler, geleneksel ya da modern, iyi ya da kötü çevremizdeki doğal çevreyle ilgilidir. Kaliteli çevre lüks olmaktan ziyade medeni toplumun en temel gereğidir.

10. Modern mimarlık kendi mirasının doğal devamıdır. Gelecekte kültürel mirasın bir parçası olacaktır. Bu nedenle, tüm dünya mimarlık eğitimine, meslek pratiğine ve tasarım ve inşaat işlerinin kalitesinin geliştirilmesine özel bir önem vermektedir.

11. Kentsel gelişim kent planlamasıdır – kentlerin ve kasabaların tasarımı ve inşasıdır. Bu, kent ve kasaba inşasının ve tarihinin keşfedildiği ve gelişimi için yeni perspektiflerin geliştirildiği bir bilimdir. Kentsel gelişim kavramı hem küçük kasabaları hem de büyük şehirleri içerir. Kentsel gelişim farklı işlevlerdeki binalardan ve ilgili uygulamaların yapılmasından – sokaklar, meydanlar, parklar, şekillendirilmiş doğal çevre, tüneller ve köprüler- oluşan mimari bir bütündür.

III. Mimarlığın Gelişimi ve Toplumla İlişkisi

12. Hızlı küreselleşme ile birlikte ulusal kültürel öz-bilinç, kimlik ve mimari mirası koruma ve yaşatma çabaları gittikçe yoğunlaşmaktadır. Korunan geçmiş ve modern mimarlık, devletin, kültürünün, bilimsel ve teknik gelişiminin durumunu doğrudan yansıtmaktadır ve kültürel öz-bilinci ve toplumun sosyal psikolojisini etkilemektedir.

13. Bu günlerde mimarlığın gelişimi büyük ölçüde devletin mimarlık kalitesinin eğitimine özeni ve teşvik etmesine bağlıdır. Mimari miras ve iyi modern mimarlık turizm ve ilgili hizmetlerin altyapısının gelişimini teşvik eder. Mimarlık, ekonomiyi ve farklı pazar alanlarının çoğunu, peyzaj tasarımının kalitesini doğrudan etkiler. Devletin mimarlık politikası, devletlerin kültürel,

sosyal ve ekonomik gelişimlerini etkiler, bu da bu alanlarda sürekliliği ve rekabetçiliği belirler. Mimarlık, iç ve dış politikalarda en uzun soluklu etki için en güçlü araçlardan biridir.

14. İyi bir yaşam çevresi her vatandaşın en temel hakkıdır. Mimarlık ve mimarlığın mekansal yayılımı gittikçe artan bir çevresel alanı kapsar, bu nedenle mimarlık mirasının korunması ve modern yaratıcılığın kalitesi stratejik önemi olan sosyal konulardır.

15. Vatandaşların, yüksek düzeydeki hükümet temsilcilerinin ve kurumlarının gittikçe artan diyalogu, sivil ilişkileri güçlendirmek ve yaşama, çalışma ve eğlence çevrelerini iyileştirme konularının çözümü için mükemmel araçlardır.

16. Toplumun çevresel koruma için gittikçe artan ilgisi, tutarlı bir şekilde, doğaya ve doğrudan mimarlığa karşı olan tutumu da değiştirmektedir. İnsanlar çevrenin kalitesine, çevresel kaynakların rasyonel kullanımına ve sürekliliğine, kirliliği azaltmaya ve değişen çevreyle ilgili olarak mimarlığa gittikçe daha fazla dikkat etmektedirler. Mimari kalite için gereklilikler de artmaktadır; son bilimsel ve teknik gelişmeleri kullanmak, mimarlığın doğal çevreye mümkün olduğu kadar az zarar vermesi gibi.

17. Mimarlık işlevsel, konforlu, ekonomik kullanımlı ve sürekli olmalıdır. Mimarlık, insanların sanatsal, estetik ve rasyonel ekonomik ihtiyaçlarını uyumlu bir şekilde birleştirmelidir.

18. Doğası gereği mimarlık, bilgi, pratik beceri ve insanoğlunun çağlar boyunca oluşan, zamanla değişen yaratıcılığının bir karışımıdır. Bu nedenle sosyal gelişimin en önemli tetikleyici gücü ve bununla birlikte sosyal statünün karakteristik bir özelliği olarak düşünülebilir.

19. Demokratik toplumun ve sivil öz-bilincin gelişmesiyle birlikte, devletin etkinliklerinin kalitesi ve yerel yönetim kurumlarının gelişmesi için gereklilikler çoğalmıştır. Devletin ve yerel yönetim kurumlarının politikaları gittikçe daha fazla toplumun görüşleri ve meslek çevreleri tarafından belirlenen ve tanımlanan çoğul talepler üzerine temellendirilmektedir.

20. Litvanya ve diğer devletlerin kültürel farklılığı belki de en iyi mimarlıkta görülür ve anlaşılır. Mimari mirasın korunması ve mimarlığın modern yaratıcılığı, toplumun sivil ve kültürel öz bilincini yansıtmaktadır.

21. İyi korunmuş ve düzgün kullanılmış mimari anıtların ve mimari değerlerin çok büyük ekonomik ve sosyal önemi vardır. Bu tür değerlerin bolluğu ulusal kimliğin gücünü belirler, böylece bu değerleri koruyacak ve gelecek nesillere aktaracak siyasi irade devletin küreselleşmenin çeşitli negatif etkilerine karşı dayanabilirliğini belirler. Mimari miras toplumun sosyal ve kültürel çevresinin bir parçasıdır ve mimari mirası gelecek nesiller için korumak tüm vatandaşların, mimarların ve en başta devlet ve yerel yönetim kurumlarının bir görevidir.

22. Kültürel mirastan sorumlu olan devlet ve yerel yönetim kurumları ve mimarlık örgütleri mimari mirasın yaygın olarak bilinmesini ve anlaşılmasını, günümüzün istekleri ile örtüşen ve bu mirasa ve çevresine zarar vermeyen amaçlara uygun olarak kullanılmasını sağlamalıdır.

23. Litvanya kentsel gelişim ve mimarlık mirası sınırlı ve nihai bir şekilde tanımlanmamıştır. Kapsamı, değerinin genişleyerek algılanmasına paralel olarak düzenli olarak artmaktadır. Bu mirasın sürekliliği ve yaşayabilirliği yerel miras ayırımı aşan ve yaşatan; mevcudu zenginleştirip yeni miras değerleri yaratan yeni modern çözümlerle sağlanmalıdır.

24. Mimarlık mirası değerleri ve tüm içeriğine ilişkin değerlendirme, uygun araştırma geliştirme ve takip programları doğrultusunda, düzenli olarak revize edilmelidir. Toplum ve mülk sahipleri ile değerli varlıkların yönetimini veya kullanımını sürdürenler, bu değerlerin

bilgisini takiple ilgili verilerin kamuya açılması ve ayrıca miras değerlerinin, koruma amaçlarının ve koruma yöntemlerinin propagandası yoluyla bu tür bilgi takip yöntemlerine aşına hale getirilmelidir.

25. Mimarların yaratıcılıkları ve çalışmalarının sonuçları, ekonomi, ekoloji ve peyzaj tasarımından başlayan ve estetik, sanat, toplum ve psikoloji alanlarına kadar giden geniş bir kamusal ilişki alanını kapsar. Böylece, devlet ve yerel yönetim kurumları tarafından en uygun eğitim, yetiştirme, çalışma şartlarını oluşturmak gereklidir ve bu durum mimar sayısının artması ile sonuçlanır.

26. Mimarlık geniş bir sosyal ilgi alanını kapsadığına göre, kamusal eğitimin her seviyesinde, farklı yaşlardaki insanlar, özellikle çocuklar ve gençler için daha iyi bir mimarlık anlayışının kurulması, devlet için avantajlı ve faydalıdır.

27. Mimarlığın ve peyzaj tasarımının kalitesi devletin imajını oluşturur, bu nedenle devlet kurumlarının ve mimarlık örgütlerinin etkinliklerinin gelişimine daha fazla dikkat etmek gereklidir.

28. Toplumun ilgi alanlarını göz önünde bulundurarak, modern demokratik devlet mimarlık politikasını belirlemeli ve hedeflenen sonuçlar Avrupa ve tüm dünyada bu alandaki en başarılı örnekler dikkate alınarak vurgulanmalıdır.

III. Günümüz Mimarlığının Durum Analizi

29. Güçlü yönler:

29.1. Litvanya mimarlığı, Avrupa devletleri kültürleriyle açık ve yakından ilgili olan Litvanya mimarlığının geleneklerini oluşturan yerel ve yabancı mimarlar tarafından geliştirilmiştir.

29.2. Devlet düzeyinde Litvanya kültürel ve mimari mirasına özen 19. yüzyılda başlamıştır. Toplum ve devlet, mirasın korunması ile gittikçe daha fazla ilgilenmişlerdir. Yeri Değiştirilemez Kültürel Mirasın Korunması için Litvanya Cumhuriyeti Yasası (Resmi Gazete, 1995, No. 3-37; 2004, No. 153-5571) kültürel miras korunması politikalarını yönlendirmektedir.

29.3. Litvanya Cumhuriyeti Parlamentosu'nun IX-1154 Numaralı Kararı ile 29 Eylül 2002'de onaylanan Litvanya Cumhuriyeti alanının gelişmiş planı (Resmi Gazete, 2002, No. 110-4852), ülke topraklarının kullanımı ve yönetimi için uzun vadeli strateji ve öncelikleri tanımlar.

29.4. Ana hedefi mimarlık kültürünün yaşatılması ve mimarların mesleki mükemmeliyetlerini sağlamak olan Litvanya Mimarlar Birliği aktif olarak çalışmaktadır.

29.5. İnşaat, ülkedeki ekonominin en önemli alanlarından biridir; yerel üretimin % 7'sini oluşturmaktadır ve doğrudan ya da dolaylı olarak iş gücü piyasasının % 19'unu etkilemektedir. İnşaat sektörünün önümüzdeki 10 yıl içerisinde ekonominin en önemli alanlarından biri olarak kalması tahmin edilmektedir; bu nedenle, mimari tasarım ve kalitesi için ihtiyaç gelecekte büyüyecektir.

30. Zayıf yönler:

30.1. Geçiş dönemi boyunca inşaat alanında önemli yatırımlar yapılmıştır ve hızlı büyümenin mimari ve kentsel gelişim projeleri üzerinde negatif etkisi olmuştur; yapıların dayanımı, fiziksel ve estetik kalite, doğal ya da kentsel çevreyle ilişki olduğu kadar, mimari miras ve kültürel sosyal çevre ile uzun süreli ilişki gibi.

30.2. Stratejik öneme sahip ve kültürel açıdan anlam taşıyan yapıların mimari tasarımı genelde yeterli hazırlık olmadan, konuyla ilgili yeterince kamuoyu araştırması yapılmadan, aceleyle, sınırlı kapsama sahip olan ve bu nedenle de tüm Litvanyalı ve yabancı mimarların katılmak istemediği ihaleler yoluyla yapılmaktadır. Bu tür ihaleler, yüksek sanatsal, kültürel, ekolojik, sosyal ve kültürel mirası koruma değerlerine dayalı olmayan kriterlerle yürütülmüştür. Dolayısıyla ihalelerin sonuçları sınırlı bir etki ve kısa vadeli ekonomik faktörler dikkate alınarak belirlenmiştir.

30.3. Mevcut koşullar altında, mimarlar, daha ziyade özel, yerel ve devlet yönetimi taleplerini başarıyla karşılamaktadır; fakat yine de gelişimin kendiliğinden ve tutarsız olduğunu da kabul etmektedirler. Yeni nesil bölgesel planlamayı kural altına alacak belgeler hazırlanmamıştır. İnşaat kalitesi standartları sayısı yetersizdir. Gelişimin toplum yararı, doğal, kentsel, ekonomik, sosyal ve tarihi çevrenin gelişimi üzerine çoğul uzun vadeli etkisini uygun bir şekilde göz önünde bulunduracak genel bölgesel planlama belgeleri zamanında hazırlanmamıştır.

30.4. Kültür Bakanlığı ve Çevre Bakanlığı'nın etkinliklerinin ve Mimarlar Birliği ile işbirliğinin yetersiz koordinasyonu ve mimari miras korumasının ve modern mimari gelişimin denetim ve gelişimi için yerel yönetimin yetersiz ilgisi nedeniyle mimari mirasın korunmasının kalitesi ve modern yaratıcılık zarar görmüştür.

30.5. Mimarlar birliğinin etkinliklerine, özel yayınların çevrilmesine ve basılmasına, Avrupa Mimarlar Konseyi'ne sürekli katılıma ve uluslararası ilişkilerin gelişmesine, en iyi Litvanyalı mimarların hizmet dışı eğitimine, uluslararası yarışmalara katılıma ve benzer yarışmaların Litvanya'da düzenlenmesine yetersiz ilgi gösterilmiştir.

30.6. Mimarlık ve kentsel gelişim pratiğinde, özellikle yerel yönetim alanlarının genel planlarının hazırlanmasında, Litvanya'nın bölgesel planlama, mimarlık ve kentsel gelişim konularındaki tecrübeleri yetersiz kullanılmıştır.

30.7. Son dönemin mimari gelişiminin değerlendirme ve incelemesi yapılmamıştır. Mevcut mesleki değerlendirme ve mimari eleştiri konusunda basılı bilgi yetersizliği vardır.

31. Fırsatlar:

31.1. Mimarların, yatırımcıların, müteahhitlerin tam verimle işbirliğinin sağlanması ve toplumun uzun vadeli taleplerinin karşılanabilmesi için kentsel çevrenin kalitesinin tutarlı olarak gelişiminin amaçlanması ve mimari tasarım ve inşaat organizasyonu sisteminin sürekli geliştirilmesi gereklidir.

31.2. Mesleki değerlendirmelere destek olmak, mimari kalitenin gelişmesi ve toplumu bu konularda eğitmek için, Avrupa ülkelerinin sahip olduğu deneyimler dikkate alınarak mesleki eleştiri ve mimari gelişim takibi sistemi kurulmalıdır.

31.3. Devlet ve yerel yönetim kurumlarının etkinliklerini ve işbirliğini geliştirmek, mimarların meslek örgütlerinin, bilimsel enstitülerin aşama aşama güçlenmesini sağlamak ve etkinlikler için sürekli finansal destek sağlamak gerekmektedir.

31.4. Avrupa Birliği'nin bir üyesi olarak, mimarların uluslararası işbirliğinin gelişmesi ve meslek örgütünün etkinliklerine katılım ile Litvanya daha fazla finansal destek ve bilgi kaynağı beklentisi içerisinde olabilir.

31.5. Finansal destek ve uluslararası işbirliğinin yeni olanakları ile kentsel gelişimin ve mimarlık biliminin potansiyeli canlandırılmalı ve güçlendirilmelidir.

31.6. Litvanya mimarlığının özgünlüğünün yaşatılması, kalitesinin geliştirilmesi ve Avrupa Birliği ve dünya pazarındaki mimarların rekabetçiliğinin güçlendirilmesi için mimarların meslek örgütleri ve bilimsel enstitülerin devlet seviyesinde desteklenmelerine devam edilmesi stratejik olarak gereklidir.

32. Tehditler:

32.1. Geçiş dönemi süresince mimarlığın gelişimi radikal değişiklikler yaşamıştır; yeni tasarım, inşaat teknolojileri ve malzemeleri ile ilgili olanaklar mimarların mimari değerlere karşı tutumunu değiştirmiştir. Mimarlık ve iş gücü ilişkileri de bu doğrultuda değişmiştir.

32.2. Toplumun ve işverenlerin doğal, mimari, kentsel ve tarihi kültürel çevreye ilişkin kısıtlı bir algılayışa sahip olmaları mimarlığın kalitesini güçlü bir şekilde etkilenmiştir.

32.3. Mimarlığın ve peyzaj tasarımının kalitesine karşı toplumun pasif duruşu, mesleki ve toplumsal eleştirinin eksikliği ve mali tasarrufların kaliteden ödün vermesi, Litvanya'nın uyumlu gelişiminin uzun vadeli çıkarlarıyla çatışmaktadır.

32.4. Hızlı küreselleşme (dünya pazarlarının birleşmesi) ve toplumun gittikçe tüketici odaklı bir hale gelmesi ile birlikte Litvanya'da kozmopolit fikirler yaygınlaşmıştır. Toplum, tüketicilerin çoğunluğunun ilkel estetik kültürel ihtiyaçlarını yansıtan abartılı ve spekülatif

biçimlerin mimarlık üzerinde baskınlık kazanması sorunuyla gittikçe daha çok yüzleşmeye başlamıştır.

32.5. İnşaat sektöründeki mevcut yatırımlar devletin ekonomik gelişimi için gerekli ve önemlidir; ancak yatırımcıların kar ve hızlı geri dönüş konusundaki istekleri, mimari kentsel planlama fikri ile bağdaşmamaktadır. Yatırımcıların talepleri ile örtüşen olgunlaşmamış kararlar çevrenin, mimarlığın ve inşaat işlerinin kalitesini düşürmektedir. Uzun vadeli toplumsal ihtiyaçlara çok az önem verilmektedir.

32.6. Yeterince desteklenmeyen Litvanyalı mimarlar uluslararası mimarlık örgütlerinin etkinliklerine seyrek olarak katılmaktadır. Bu durum, mimarların yurtdışında daha zayıf haklara, çalışma ve rekabet olanaklarına, ulusal inşaat sektörünün ise uluslararası pazarda daha az iş fırsatına sahip olmasıyla sonuçlanabilir.

III. Litvanya Cumhuriyeti Mimarlık Politikası Eğilimleri

33. Litvanya Cumhuriyeti'nde mimarlık politikalarına ilişkin temel eğilimler aşağıdaki gibi planlanmıştır:

33.1. Mimarlık, kentsel gelişim ve bölgesel planlama ve proje uygulamalarından sorumlu devlet ve yerel yönetim kurumları, yeni yapı ve peyzaj tasarımlarında mevcut kentsel doğal çevrenin göz önünde bulundurulduğundan ve mimarlığın ve doğal mirasın korunması için güvenilir ortamlar kurulduğundan emin olmalıdır.

33.2. İlgili devlet ve yerel yönetim kurumları, iletişim, hukuk, finansman ve benzeri promosyon araçlarını kullanarak, mimarlık, kentsel planlama ve bölgesel planlama konularındaki kararların etkinliğini ve kabul edilebilirliğini topluma garanti etmelidir. Mimarlık örgütleri, yatırımcılar ve toplum bu sürece katılmalıdır.

33.3. Modern mimarlık ile mimari mirasın ve bu miras tarafından oluşturulan doğal çevrenin etik ve uyumlu ilişkisini sağlamak gereklidir; miras değerleri gölgelenmemeli ya da değerleri düşürülmemeli, daha ziyade özgünlükleri ve önemleri açığa çıkarılmalıdır.

33.4. Modern mimarlık, yerel veya bölgesel mimari üretim ve yapı sistemlerinin oluşturduğu gelenekler ve özelliklere değer vermeli; bunları geliştirmeli ve zenginleştirmelidir.

33.5. Bir insanın yaşaması ve çalışması için sürdürülebilir, tam verimli ve sağlıklı bir çevre oluşturulmasına katkıda bulunacak iyi bir mimarlığın yaratılması için elverişli koşullar sağlanmalıdır.

IV. Litvanya Cumhuriyeti Mimarlık Politikası Eğilimlerinin Uygulanması

34. Hükümet denetimi:

34.1. Bölgesel planlama belgelerinde iyi mimarlık ve düzgün planlama çözümlerinin yer alması, kaynakların mantıklı kullanımı ve kalıcı gelişim için önemli araçlardır; aynı zamanda sosyal ve ekonomik istikrarı da sağlamaları gerekir.

34.2. Mimarlığın ulusal denetimi, işlerini daha iyi yapmak, gelişmek ve dünya pazarında rekabet etmek isteyen mimarlara destek olmak amacıyla, düzenli olarak geliştirilmeli ve mali açıdan desteklenmelidir.

34.3. Mimari tasarımın kalitesi (topluma sunulan hizmet) Avrupa Mimarlar Konseyi (ACE) önerileri üzerine kurulmuş olmalıdır.

34.4. Mimari tasarımın kalitesi, hizmet sunucular ve işverenler arasındaki ilişkiler özel bir kanunla düzenlenmeli ve Avrupa Birliği'ndeki bağlayıcı kurallara uygun olmalıdır. Verilen mimari tasarım hizmeti (hizmet sunucu, kalite ve fiyatlar) ile ilgili bilgi kamuya açık olmalıdır.

34.5. İşverenin talepleri karşılanırken mimarlık ve kentsel planlama, mirasın korunması, peyzaj, ekoloji, vs. alanlarında kamu yararına zarar verilmemelidir.

34.6. Mimar kadroları da dahil olmak üzere mimarlık ve bölgesel planlamadan sorumlu devlet ve yerel yönetim idari birimleri, tüm inşaat işverenleri ve yatırımcılarının mevcut bölgesel planlama belgelerinde ve inşaatlar için kullanılan örnek teknik şartnamelerde belirtilen inşaat gereklilikleri ile ilgili, iyi bir şekilde bilgilendirildiklerini garanti etmelidir.

34.7. Bölgesel planlama belgeleri ve mimari projelerin hazırlanmasında projelerin uygulanmasının uzun vadeli sonuçları düzgün bir şekilde göz önüne alınmalıdır. Bu sonuçlar, kaynak ve güç tüketimi, işlevsel ve kültürel miras koruması, peyzajın korunması, ekonomik ve sosyal sonuçlardır.

34.8. Geniş kapsamlı ya da çevreyi büyük ölçüde etkileyecek gelişim projeleri için olanaklar ve çevreye etki konularında bütüncül bilimsel çalışmalar hazırlanmalıdır. Bu alanda ihtisas yapmış, ünlü yerel ve uluslararası uzmanlarla işbirliği içerisinde bu tür çalışmaların hazırlanması teşvik edilmektedir.

34.9. Yapı tasarımı ve inşaatın gerçekleştirilmesi için temel gereksinimler Litvanya Cumhuriyeti Yapı Kanunu'nda belirlenmiştir (Resmi Gazete, 1996, No. 32-788; 2001, No. 101-3597); bir mimar, inşaatın çevre üzerindeki fiziksel ve estetik etkisi konusunda sorumluluğunun farkına varmalıdır.

34.10. Yapıların uzun vadede başarılı bir şekilde işlemesi, inşaatların profesyonelce tasarlanmaları ve inşa edilmelerine; ve ayrıca belirlenen amaca uygun kullanımlarına bağlıdır.

34.11. Yapıların yüksek ekonomik değeri, sağlamlığı ve çevre üzerindeki sürekli uzun vadeli etkileri nedeniyle tüketicinin rolü özellikle önem kazanmaktadır. Bu nedenle mimarlığın kalitesi bölgesel planlama ve inşaat konularında rol alan bireylerin etkinliklerinin niteliğine ve sorumluluklarına bağlıdır.

34.12. Sorumluluk sisteminin etkinliğini sağlayabilmek için tasarım koşullarının hazırlanmasından inşaat sürecinin en sonuna kadar inşaat sürecinin düzenli denetimi gereklidir. Kamu sağlığı ve bu konudaki uzun vadeli gelişim vizyonu buna bağlı olduğundan, ulusal yapı denetim sistemi inşaat sürecinin eksiksiz sonuçlanmasını sağlamalıdır.

34.13. Ekonomik büyüme, mimarlığın kalitesi, mekansal gelişim ve yaşam yapıların estetik, sanatsal, teknik, çevresel, ekonomik, sosyal ve diğer bağlamlardaki başarılarına bağlıdır.

34.14. Yoğunlaşmış yatırımlar yapıları çevrenin gelişiminde kaliteyi düşürebilir. Bu nedenle, tutarlı ve kalıcı gelişimi sağlayan ve uzun vadede toplumun talepleri ile örtüşen denetleyici ve düzenleyici önlemler sürekli geliştirilmelidir.

34.15. Bölgesel planlama, mimarlık ve inşaat ile ilgili hukuki belgeler ve örnek teknik şartnameler, gittikçe artan bir gelişim içerisinde olan tasarım ve inşaat teknolojileri ile paralel olarak sürekli geliştirilmektedir. Mimarların eğitimi, yeterliliklerinin geliştirilmesi ve mesleki yeterlilik sertifikalarının düzenlenmesi için gereksinimler bu doğrultuda artmaktadır. Sonuç olarak, mimarların sürekli eğitim alması ve böylece iş kalitelerini, meslek etiğini ve aralarındaki ilişkileri geliştirmeleri sağlanmalıdır.

34.16. Mimari yapının sonuç ürün olarak kalitesi, projenin müellifin fikrine uygun bir şekilde uygulanmasını etkileyen koşullarla yakından ilgilidir: Müteahhitlerin motivasyonu, çalışma kültürü, inşaat malzemelerinin kalitesi ve projenin planlanmış parçalarının başarılı bir şekilde ortaya çıkarılması gibi.

34.17. Yerel yönetimlerin baş mimarlarına daha fazla karar verme hakkı ve sorumluluk verilmeli; çalışmalarının tanıtımı ve yerel topluluklarla sürekli iletişimleri sağlanmalıdır.

34.18. Litvanyalı mimarlar ACE'nin ve diğer uluslararası meslek örgütlerinin etkinliklerine düzenli olarak ve başarılı bir şekilde katkıda bulunmalıdırlar.

34.19. İşin örgütlenmesi ve mimarların etkinlikleri sonucunda elde edilen kalitenin geliştirilmesi için alınan önlemler sürekli yenilenmeli ve geliştirilmelidir.

34.20. Mimarlık ve bölgesel planlama kalitesinin ulusal denetimi, Avrupa Birliği devletlerinin deneyimleri takip edilerek güçlendirilmelidir. Devlet tam verimli bir denetim sisteminin yaratılması için bu sürecin iyi bir şekilde tanıtımını sağlamalı ve toplumun mümkün olan her şekilde bu sürece dahil olmasını teşvik etmelidir.

34.21. Devlet, Avrupa Birliği'nin yeni belgelerinin hazırlanmasında, Litvanya coğrafyasının ve mirasının korunması, mimari ve kentsel gelişimi ve yaşam alanlarının iyileşmesi ile ilgili ulusal yararın – kamu yararının - yeterli olarak temsil edilmesini sağlamalıdır.

34.22. Mimarlık ve kentsel gelişim ile ilgili Litvanyalı ve yabancı tüketicilerin ihtiyaçlarının daha iyi karşılanması amacıyla, Avrupa Birliği'nde ve tüm dünyada mimari yaratıcılık ve iş örgütlenmesi konularındaki olanakları geliştirmek gereklidir.

35. Eğitim, bilim ve sosyal eğitim alanları:

35.1. Yüksek estetik kalitede mimari anlayışın, yaratıcılığın, proje uygulama yollarının ve yönetiminin teşvik edilmesi gelişmiş bir toplumun eğitimi için temel araçlardan biri olarak değerlendirilmelidir.

- 35.2.** Çocukların ve öğrencilerin mimari miras ve modern mimarlık konusunda daha iyi bilgi sahibi olmasını sağlamak için devlet kurumları daha çok çalışmalıdır.
- 35.3.** Toplumda mimarlık anlayışının; güvenlik, güzellik, sanat ve estetik, insan psikolojisi üzerindeki etkiler ve sosyal ilişkiler gibi önemli çevresel durumlar ve perspektifler üzerine yapılan haberlere benzer biçimde yaygınlaşması sağlanmalıdır.
- 35.4.** Bir bireyin güvenli ve rahat barınmaya ve yaşam çevresine olan doğal ihtiyacı mimarlık çalışmaları ve bilimi için temel oluşturmaktadır. Çevresel çalışmalar, mimarlık, tasarım ve bunların değerlendirmelerine ilişkin esaslar eğitim kurumlarının programlarının çeşitli seviyelerine dahil edilmelidir.
- 35.5.** Güzellik, sanatsal değer ve mimarlığın anlamına ilişkin anlayış başta çocuklar ve gençler olmak üzere her nesile aktarılmalıdır; müzelerin ve eğitim kurumlarının çeşitli programları, özel sınıflar ve diğer araçlar bu amaca yönelik hazırlanmalıdır. Bu, devlete ve yerel yönetimlere bağlı eğitim kurumlarının sorumluluğudur.
- 35.6.** Orta dereceli eğitim kurumlarının müfredatları çocukları mimarlık ile daha aşina hale getirecek şekilde düzenlenmelidir (mimarlık bilgisi; sanat, peyzaj, sosyal ve çevre bilimleri alanlarındaki eğitim ile ilişkilendirilebilir).
- 35.7.** Mimari ve yapıli çevre konularına aşina olan çocuklar ve öğrenciler, kentsel gelişim ve mimarlığın günlük hayatımıza doğrudan ve dolaylı etkisi konusunda daha iyi bir anlayışa sahip olacaklardır.
- 35.8.** Toplumun karar alma sürecine daha aktif katılımı için, yetişkinler için enformel eğitimler düzenlenmelidir. Böylece toplumun mimarlık ve peyzaj tasarımı ile ilgili etkinlikleri de daha sürekli ve üretken olacaktır.
- 35.9.** Mimarları eğiten yüksek öğretim kurumlarının müfredatları gelişmiş bilim ve halkla ilişkilerin güncel özelliklerini içermelidir: Çevre koruma kuralları ve teknolojileri, mekansal planlama, inşaat malzemeleri ve teknolojileri, yapı denetimi ve halkla ilişkiler, standartlar, kamusal iletişim, çizim grafikleri, vs. Matematik, fizik, kimya gibi temel bilimler mimarlık eğitiminin önemli bir parçası olmalıdır.
- 35.10.** Mimarları eğiten yüksek öğretim kurumlarının müfredatları Avrupa ve dünya mirası, inşaat gelenekleri, modern yaratıcılık ve inşaat teknolojileri çalışmalarını içermelidir.
- 35.11.** Mimarlık eğitimi, mimarlık, tasarım, inşaat ve restorasyon teknolojileri, yapı denetimi, peyzaj, mirasın korunması, mimari eleştiri ve ilgili sosyal çalışmalara ilişkin ilkelerin bütüncül bir şekilde öğrenimini mutlaka içermelidir.
- 35.12.** Eğitim kurumlarının olanaklarına göre, yabancı ortaklarla işbirliği içinde bazı mimarlık çalışmaları gerçekleştirilebilir.
- 35.13.** Öğrencilerin mimarlık eğitimlerinin son yıllarında, mimarlık ve yapı sistemlerine ilişkin fikirlerin uygulanması üzerine, öğrencilerin gerekli tecrübeyi ve bilimsel araştırma yeteneklerini kazanmaları için pratik eğitimler olmalıdır.
- 35.14.** Modern mimarlık ve bölgesel planlama konularını göz önüne alarak ve ülke gelişiminin stratejik önceliklerini takip ederek, mimarlık ve bölgesel planlama üzerine bilimsel araştırmalar mali açıdan desteklenmeli ve geliştirilmelidir. Bilimsel araştırma, en iyi bilimsel kurumlar tarafından, devlet ve yerel yönetim kurumlarıyla, serbest mimarlarla ve yatırım şirketleriyle sıkı işbirliği içerisinde yapılmalıdır.
- 35.15.** Mimarlık çalışmaları ve bölgesel planlama alanlarında uluslararası işbirliği sürdürülmeli ve geliştirilmelidir.
- 35.16.** Devlet mimarlık bilimi ve uygulamaları ile hukuki ve mali alanların etkileşimini desteklemelidir. Sürekli yenilenen eğitim programları en yeni bilimsel gelişmeleri yansıtmalıdır.
- 35.17.** Mimarlık programları, Avrupa Birliği'nin mimarlık eğitiminde müfredata ilişkin kılavuz belgeleri güncellendikçe, sürekli yenilenmelidir. Bu, Litvanya'da verilen mimarlık diplomalarının hızlı bir şekilde uluslararası tanınmasını sağlayacaktır.
- 35.18.** Mimarların mesleki yeterliliklerinin gelişmesi tüm mesleki kariyerleri boyunca süren devamlı bir süreç haline gelmelidir.
- 36.** Mimarlık uygulamaları alanı:

36.1. Mimarlık mesleği devlet ve kamu yararı kapsamına girmesi nedeniyle, devlet tarafından düzenlenmelidir. Mimarlık, kamusal hayatın ve bilimin pek çok alanını içermektedir. Bu nedenle mimarın yaratıcılığının kalitesi için koşullar yüksektir.

36.2. Mimarın mesleği uygulamasına ilişkin tüm etkinlikler, hem devlet ve yerel yönetim kurumları, hem de meslek örgütleri tarafından, Avrupa Birliği'nin mevcut düzenlemeleri ve bu konudaki genel ihtiyaçlar göz önüne alınarak geliştirilmelidir.

36.3. Litvanya'da mimarların mesleki yeterlilik sertifikalarının oluşturulması ve kaydedilmesi ve mimarlık uygulamalarının düzenlenmesi ACE tarafından belirlenen genel prosedürlere uygun olmalıdır; Avrupa Birliği'nde geçerli olmalıdır; ve Litvanya'lı mimarların haklarını korumalıdır.

36.4. Devlet kurumları ve yerel yönetimlerin desteğiyle ve ACE tarafından ifade edilen mesleği uygulama önerileri doğrultusunda; mimarlık örgütleri ve bireysel olarak mimarlar, sürekli ve düzenli olarak işlerinin kalitesini artırmalı; işverenleri ve yatırımcıları mimarlık hizmetlerini öncelikle, yapının biçimi, malzemesi, yapı teknolojileri, çevre ve iyi altyapı özelliklerini dikkate alacak şekilde kalitesine göre değerlendirmeleri konusunda ikna etmelidirler.

36.5. İşveren ve tüketici ile mimar ve hizmet sunucu arasında Avrupa düzeyinde bir uyum seviyesi kurulmalıdır; mimarların hakla ilişkilerinin kalitesi geliştirilmelidir; mimarlığın ve inşaat yönetiminin kültürü oluşturulmalıdır.

36.6. ACE'nin oluşturduğu kılavuz belge temel alınarak, Litvanya'daki mimarlar için mesleki davranış kuralları hazırlanmalıdır.

36.7. Litvanya'da çalışan tüm mimarlara ilişkin, yeterlilikleri ve uzmanlık alanlarını, en iyi uygulamalarını, düzenlenen tasarım yarışmalarını ve ayrıca yaratıcılık ve mesleki davranış kurallarına aykırı davranışları içerecek kamusal bir veritabanı hazırlanmalıdır.

36.8. Mimari gelişimin mesleki değerlendirme ve eleştirisi geliştirilmeli ve mümkün olan her yerde yaygın olarak basılmalıdır.

36.9. Mimarlar çevresel özellikleri çok dikkatli değerlendirmeli, göz önünde bulundurmalı, projeleri mümkün olabildiğince çevreye uygun yapmalı ve çevrenin işlevlerini ve estetik özelliklerini geliştirmelidir.

36.10. En iyi sonuca ulaşmak için, projenin kavramsal hazırlığı yerel ya da bölgesel mimarlık gelenekleri, en önemli mimari miras değerleri ve özgün özellikleri göz önünde bulundurularak hazırlanmalı, buradan elde edilen veriler modern mimarlık anlayışı ile birleştirilmeli, malzeme ve enerji kaynaklarının ekonomik kullanımı hedeflenmeli ve proje sahibi ya da kullanıcının istekleri düşünülmelidir.

36.11. Kamusal yapılarda en iyi ve örnek mimari kaliteye ulaşabilmek için, tasarım yarışmaları düzenlenmelidir. Büyük kamusal değere sahip tasarımlar ve geniş kapsamlı kamusal objeler için düzenlenen uluslararası yarışmalar yayınlanmalıdır.

36.12. Mimari tasarımın kalitesini geliştirmek için, bu etkinliğin tanıtımını yapmak gerekmektedir: Mesleki değerlendirme sonuçları ve mimari eleştiri de dahil olmak üzere yapı tasarımlarının topluma sunulması gereklidir. Bu amaçla, topluma açık medya araçları ve birtakım özel alanlardan seçilecek uluslararası uzmanlar gerektiğinde sürece dahil edilmelidir.

36.13. En iyi mimarlık ve bölgesel planlama ürünlerine yüksek tasarım kalitesi, uygulama, kullanımı ve operasyon maliyeti arasındaki en rasyonel oran hedeflenerek, sürece katılan tüm tarafların yararlarının örtüşmesi ile ulaşılabilir.

36.14. Mimarlığın kalitesi ve gelişiminin sağlanması ulusal emlak gelişiminin temel koşullarından biridir ve uygar, kültürel ve sivil toplumu eğitmenin en önemli araçlarından biridir.